

Освітнянське джерело

Офіційне видання
Департаменту освіти Вінницької міської ради
та комунальної установи
«Міський методичний кабінет»
№8 вересень 2019 року

Колектив КУ "ММК" щиро вітає колег з Днем працівників освіти та Всеукраїнським днем бібліотек!

В номері:

К.П. Маліцька «Дитяча Конституція- Конвенція ООН про права дитини відзначає своє 30-річчя». Сторінка методиста	2
Т.В. Докійчук «Як уникати порушення прав людини, дитини в мережі Інтернет. Етична поведінка користувачів Інтернету, культура комунікації». Сторінка методиста	5
І.Л. Церковний «Огляд будови травної системи». Панорама творчих уроків	13
Т.М. Пилипенко «Формування і розвиток соціальної та інформаційної компетентності на уроках громадянської освіти». Панорама творчих уроків	20
М.М. Биць «Правопорушення. Юридична відповідальність. Розв'язування правових завдань та ситуацій». Панорама творчих уроків	28
О.Р. Яценко «Молодіжні субкультури». Панорама творчих уроків	34

Дитяча Конституція- Конвенція ООН про права дитини відзначає своє 30-річчя

*Малицька Клавдія Петрівна,
методист з навчальних дисциплін
комунальної установи «Міський методичний кабінет»*

Людство розпочало свою історію із дитинства. Цей період є фундаментом Майбутнього. Дитинство буває у всіх : в політиків і в безхатченків, в мами і тата, сусіда і незнайомця.

Від того, якою саме була ця найтрепетніша, найвразливіша пора становлення і розвитку Людини, залежить на планеті все: війни і мир, процвітання і занепад, прогрес і сповзання в нікуди, здоров'я фізичне і моральне.

Тридцять років чинності Конвенції ООН (1989) суттєво вплинули на статус дитини в суспільстві. Переглянуті і створені на рівні національних держав закони, які стоять на варті дитинства.

Чи відзначаються сьогодні дорослі, учні глибиною знань про права дітей - питання глобальне. Найчастіше від дорослих можна почути: « прав у них (дітей) багато, а ось обов'язків вони не знають». Тоді варто дорослим пригадати, що і в них було дитинство. Чудово, якщо це були роки зігріті родинним теплом, турботою, без голоду, принижень, образ, насильства. Адже, на думку Ліни Костенко: «Роки дитинства — це насамперед виховання серця». Звідси, на мою думку, і рецепт формування знань про права і обов'язки не лише у дітей , а й у великих дітей - дорослих. Гортати і вчитуватися в сторінки Конвенції, законів України по-новому - час.

А на початку за допомогою двох варіантів запитальників, які можна використати вчителю - для власної самоосвіти, просвітницької роботи з учнями,

«Конституція дитини - Конвенція ООН (1989)»

I варіант

1. Декларація прав дитини була прийнята (1959)
2. Конвенція ООН про права дитини прийнята (1989)

3. Міжнародний рік прав дитини вперше відзначався в (1979)
4. Яка держава запропонувала проект Конвенції про права дитини (Польща)
5. До якого віку особа вважається дитиною? (до 18 р)
6. День прав дитини щороку відзначається (20 листопада)
7. Скільки є факультативних протоколів Конвенції (3)
8. Які статті Конвенції розкривають зміст поняття «дитина»? (ст.1-4)
9. Конвенція ООН про права дитини – це 30, 40, 50 прав в 50, 54, 64 статтях Конвенції (підкресліть потрібне)
10. Яка освіта згідно Конвенції є обов'язковою? (початкова)
11. З якого віку дитина, згідно Конвенції, має право звернутися до суду за захистом свої порушених прав? (14р.)
12. «Пекінські правила» від 29.11.1985 року регулюють питання (*правосуддя щодо неповнолітніх.*)
13. У збройних конфліктах не допускається участь дітей, які молодші (15р.)
14. Право дитини на гру гарантується в Конвенції статтею (31)
15. На скількох мовах було оприлюднено оригінал тексту Конвенції (6)
16. Завершіть речення: «Дитина потребує спеціальної охорони і піклування внаслідок її ...» (*фізичної і розумової незрілості*)
17. Закон України «Про охорону дитинства» прийнято (2001р.)
18. Конвенція в Україні набрала чинності (27.09.1991р.)
19. З якого віку в Україні настає кримінальна відповідальність за окремі види злочинів? (14 р.)
20. Хто в першу чергу має забезпечити дотримання прав, викладених у Конвенції? (Держава).

«Конвенція для тебе і про тебе»

II варіант

1. Яку роль в історії становлення прав дитини відіграла Еглантина Джебб?
(*В.Британія, 1919р. рух за права дитини, автор проекту Декларації(Женевської) 1924р.*)
2. Що таке три «Р» Конвенції? (*забезпечення, захист, участь*)
3. Назвіть права «забезпечення» (*освіта, охорона здоров'я, догляд*)
4. Назвіть права «захисту» (*від експлуатації, поганого поводження, насильства*)
5. Назвіть права «участі» (*залучення до процесу прийняття рішень щодо самої дитини*)
6. Розтлумачте принцип рівності прав дитини (*без будь – якої дискримінації, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового*

стану, стану здоров'я і народження дитини, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин) Джерело- ст.2 Конвенції.

7. 20 листопада відзначається Міжнародний день прав дитини. Чому?

(В цей день в 1959 році була проголошена Декларація прав дитини, яка лягла в основу Конвенції)

8. Назвіть орган до якого країни –учасниці Конвенції через Генсека ООН подають доповідь про здійснення Конвенції? З якою періодичністю подається доповідь? (Комітет по правах дитини; через 2 роки після набуття чинності, надалі- кожні 5 років)

9. Що є невід'ємним правом кожної дитини? (право на життя)

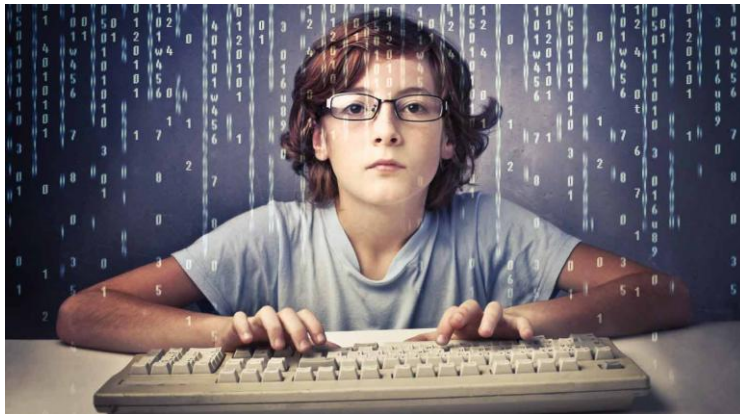
Які заходи має робити держава в першу чергу для гарантії цього невід'ємного права ? (забезпечувати максимально виживання і здоровий розвиток, досконалі послуги з охорони здоров'я;заборона смертної кари, довічного ув'язнення;законодавчо закріпити відповідальність батьків за виконання обов'язків щодо дитини)

10.Назвіть складові та напрями права дитини на освіту (розвиток особи, талантів, здібностей розумових і фізичних; виховання поваги до прав людини; до батьків;, підготовка до свідомого життя; повага до довкілля- всього 5 складових ст.29)

Як уникати порушення прав людини, дитини в мережі Інтернет. Етична поведінка користувачів Інтернету, культура комунікації (методичні рекомендації)

*Докійчук Тетяна Володимирівна,
методист з практичної
психології та соціальної роботи
комунальної установи «Міський методичний кабінет»*

Інтернет сам по собі не є хорошим чи поганим - це просто частина світу, який нас оточує, - багато в чому корисна і потрібна. Онлайн – це повноцінна частина життя сучасної особистості.

В Інтернеті шукаєш нові знання та інформацію для виконання різних завдань, спілкуєшся з друзями по всьому світу, стежиш за життям улюблених блогерів. Інтернет дозволяє бути в курсі подій, ділитися фото- та відеоконтентом, розважатися та просто переключатися.

Але ж крім очевидних бонусів, Інтернет несе і загрози.

Інтернет – є однією з форм невербальної комунікації.

Невербальна комунікація грає важливу роль, коли необхідно повідомити про радість, стрес, біль, сум та інші емоції.

Спостерігач отримує ці сигнали завдяки дзеркальним механізмам болю, дотику та емоцій.

Коли ми бачимо, як комусь защемило руку дверима, ми теж смикнемось, навіть якщо нічого не відчуваємо фізично. Співвідчуття та співпереживання є

емпатійними проявами, які не дають можливість втратити емоційний контекст та різноманітність.

Механізми емпатії охоплюють сім факторів:

- Контакт з очима;
- Вираз обличчя;
- Положення тіла;
- Інтонація;
- Можливість назвати емоції іншій людині;
- Визнання інших, як людей, що мають минуле, теперішнє та майбутнє;
- Наша психологічна реакція на дії інших людей.

Ці важливі сигнали неможливо отримати крізь призму гаджетів.

Через відсутність достатнього досвіду часто не можливо реально оцінити рівень достовірності й безпеки інформації, яка знаходиться в Інтернет-просторі.

Екран телефону чи планшету створює ілюзію захисту та безпеки, але зі збільшенням кількості користувачів, злочини в Інтернеті набувають все нових форм.

Хто тільки не заходить сьогодні в Інтернет, щоб поспілкуватися, перекинутися парою слів зі знайомими або, навпаки, зовсім незнайомими людьми, себе показати, інших почитати. У віртуальному просторі можна запросто вступити в листування і зі знавцями, які дадуть слушну пораду, і подискутувати з інтелектуалами, прочитати не один десяток книг.

Але трапляються там і самі звичайні користувачі, спілкування з якими нічого приємного не обіцяє. Такими віртуальними користувачами часто стають люди, які в звичайному житті все ж дотримуються загальноприйнятих правил поведінки. Однак потрапляючи в Інтернет, вони впевнені, що в реальному житті зі своїми співрозмовниками ніколи не зустрінуться, і тому вони «городять» все, що завгодно.

Щоб і самому не стати таким і уникнути неприємних ситуацій, варто запам'ятати вже сформовані правила поведінки в Мережі, так званий "нетикет". Вони досить прості і їх суть зводиться до закону: поступай з іншою людиною так, як би ти хотів, щоб поводитися з тобою.

І ще треба пам'ятати, що різні спільноти і групи живуть за різними правилами. Те, що в чаті якихось рокерів або реперів може зійти за прикол, там, де збираються любителі класичної музики, буде розцінено як неприпустима грубість.

Тому не забувайте, кому ви пишете. І пам'ятайте, що навіть в самій неформальній групі не люблять тих, хто йде проти прийнятих в ній правил.

Правила спілкування в Інтернеті

Правило 1: Пам'ятай , що говориш з людиною.

Одне з найбільш очевидних і все ж найчастіше порушуваних правил в мережі. Багато хто забуває , що їх співрозмовник - не комп'ютер , що за літерами на екрані ховається жива людина. Подіяти на неї можна дуже навіть реально.

Правило 2: Дотримуйся тих же стандартів поведінки , що і в реальному житті.

Інтернет створює відчуття анонімності. Здається, що тобі ніхто нічого не зробить, тим самим з'являється помилка, що в мережі правила поведінки не такі самі . Необхідно дотримувати етику спілкування, а також залишатися в рамках закону, як в реальному, так і у віртуальному просторі. У деяких співтовариствах взаємоповага і етика навмисне ігноруються. Тому й виглядають вони як смітник .

Правило 3: Пам'ятай, що знаходишся в кіберпросторі.

Якщо ти ведеш активне мережеве життя - відвідуєш кілька спільнот і форумів, тобі особливо важливо пам'ятати, якого стилю спілкування дотримуються місцеві співрозмовники. У більшості давно сформованих мережевих колективів є свої писані чи неписані правила, якими із задоволенням поділяться з новачком. Універсальним є порада - перший час посидіти в «куточку», подивитися і

послухати.

Правило 4: Поважай час і можливості інших .

Так, ти - центр Всесвіту. Ось тільки інші про це не знають. Готуючись поділитися з усім світом геніальною новиною, подумай, а чи всім саме ця новина важлива. І вже якщо тобі відкритим текстом кажуть (« Відстань! » або «Мені ця дискусія абсолютно не цікава »), краще все ж відстати. Так само, не слід очікувати миттєвої реакції на повідомлення.

Правило 5: Зберігай обличчя.

Репутація в Інтернеті значить нітрохи не менше, ніж в реальному житті. Звичайно вся аудиторія Інтернету про тебе не дізнається, але люди за інтересами та сайтам можуть впізнати тебе як людину.

Правило 6: Допмагай іншим там, де можеш.

В Інтернеті з'являється тільки та інформація, яка цікава широкому колу людей, або хоч трохи представляє вигоду автору. Тому у людей можуть виникнути питання відповідей на які в Мережі немає. У такому випадку, вся надія лише на добрих людей, які можуть приділити людині 5 хвилин щоб допомогти. Світ стає краще, коли ми допомагаємо іншим, а ми самі - щасливішими.

Правило 7: Не вплутуватися в конфлікти.

Людину, що давно живе в Мережі, як правило, пізнаєш не по запалених червоним очам і рефлексорним згинанням пальців рук, ні. Людина, яка давно живе в Мережі, відрізняється міцними нервами. Якщо ти всерйоз думаєш, що якого-небудь Інтернетного акакала можна здивувати хвацькою закрученою матірною лайкою, то подумайте ще. Бажання відзначитися видає в тобі новачка куди вірніше, ніж нік «я -

тут - новенький». До того ж, пристрасна суперечка може дійсно потріпати новачкові нерви, якщо ти його спровокував.

Правило 8: Поважай право на приватну переписку.

Ні, я не думав, що мої шановні читачі лазять по чужих речах і читають чужі листи. Але це правило можна і потрібно тлумачити більш широко. Не поширюй в Мережі особисту інформацію інших людей - реальні імена, адреси, телефони, фотографії без їх згоди. Ніколи.

Правило 9: Не зловживай своїми можливостями.

Віртуальний простір передбачає різний доступ до тих чи інших ресурсів, різний рівень знань в тих чи інших питаннях. Володіючи перевагами над іншими користувачами, не слід направляти їх проти людей.

Правило 10: Вчися прощати іншим їхні помилки.

Або хоча б час від часу згадуй, скільки помилок зробив ти.

Правила безпечної поведінки в

Інтернеті

- Небажано розміщувати персональну інформацію в Інтернеті – номер мобільного телефону, домашня адреса.

- Якщо ви публікуєте фото чи відео в Інтернеті, їх може подивитися кожен. Зважайте на це.

- Не відповідайте на спам (небажану електронну пошту).

- Не відкривайте файли, які надіслали невідомі вам люди. Ви не можете знати, що насправді міститься у цих файлах – там можуть бути віруси або фото, відео з «агресивним» змістом.
- Пам'ятайте, що віртуальні знайомі можуть бути не тими, за кого себе видають.
- Якщо поруч з вами немає когось із дорослих, яким ви довіряєте і які можуть вас захистити, не зустрічайтесь в реальному житті з людьми, з якими ви познайомились в Інтернеті. Якщо ваш віртуальний друг справді той, за кого себе видає, він спокійно зреагує на вашу турботу про власну безпеку.
- Ніколи не пізно розповісти дорослим, якщо вас хтось образив.
- Якщо хтось говорить вам, надсилає вам, або ви самі віднайшли у мережі щось, що бентежить вас, не намагайтеся розібратися в цьому самостійно. Зверніться до батьків або вчителів - вони знають, що треба робити.
- Не відкривайте листи електронної пошти, файли або Web-сторінки, отримані від людей, яких ви реально не знаєте або не довіряєте.
- Нікому не давайте свій пароль, за виключенням дорослих вашої родини.
- Завжди дотримуйтесь сімейних правил Інтернет-безпеки: вони розроблені для того, щоб ви почували себе комфортно і безпечно у мережі.
- Ніколи не робіть того, що може коштувати грошей вашій родині, окрім випадків, коли поруч з вами батьки.
- Пам'ятайте, що в Інтернеті ти спілкуєшся з людиною.
- Відстоюйте свою точку зору, але не ображай своїх співрозмовників.
- Дотримуйтесь етики спілкування. Завжди будьте ввічливими у електронному листуванні, і ваші кореспонденти будуть ввічливими з вами.
- У електронних листах не застосовуйте текст, набраний у ВЕРХНЬОМУ РЕГІСТРІ - це сприймається у мережі як крик, і може прикро вразити вашого співрозмовника.

- Не розсилайте листи з будь-якою інформацією незнайомим людям без їхнього прохання - це сприймається як "спам", і звичайно засмучує користувачів мережі.
- Завжди поведіться у мережі так, як би ви хотіли, щоб поводитися з вами.

Дитина має права.

Щоб повноцінно орієнтуватись у віртуальному просторі, дитині треба вчитися структурувати великі потоки інформації, дотримуючись основних правил безпеки в Мережі.

Діти мають ті ж права, що й усі інші особи – починаючи з права на свободу вираження поглядів і завершуючи правом на приватне життя.

Тому знову звертаємось до важливості знань про свої права та уміння ними користуватися для захисту.

Які існують грубі порушення прав дитини

- Насильство.
- Торгівля дітьми.
- Комерційна сексуальна експлуатація дітей.
- Дитяча порнографія.
- Експлуатація дитячої праці.
- Втягнення неповнолітніх осіб у злочинну діяльність.
- Використання для жебрацтва, примус до жебрацтва.
- Дискримінація.

На сьогодні вже існує широкий комплекс міжнародних документів, що спрямовані на боротьбу з експлуатацією і торгівлею дітьми:

- Факультативний протокол до Конвенції ООН про права дитини, що стосується торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії;

- Конвенція Міжнародної організації праці (№ 182, 1999 р.) «Про заборону та негайні заходи по викорененню найгірших форм дитячої праці»;
- Стокгольмська Декларація та План дій проти комерційної сексуальної експлуатації дітей, підписана 122 країнами у 1996 році;
- Конвенція про громадянсько правові аспекти міжнародного викрадення дітей, 1980 р.;
- Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи «Про сексуальну експлуатацію, порнографію, проституцію, а також торгівлю людьми та підлітками», 1991 р..

Національна «гаряча лінія» з питань насильства та захисту прав дітей **8 800 500 335** або **116 123** (короткий номер з мобільного)

Цілодобово, анонімно, безкоштовно Національна «гаряча лінія» по запобіганню торгівлі людьми **8 800 500 225** або **116 111** (для дзвінків з мобільного)

Огляд будови травної системи**(конспект уроку з біології у 8 класі0****Церковний Ігор Леонтійович,****вчитель біології комунального закладу****«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №20 Вінницької
міської ради»**

Освітні цілі: ознайомити учнів із загальним планом будови органів травної системи та визначити функції, які вони виконують; удосконалювати вміння працювати з підручником, порівнювати та формулювати висновки; розвивати творчу активність, пізнавальні інтереси учнів; виховувати в учнів працелюбність, старанність

Очікувані результати: учні називають органи травної системи, травні залози; характеризують функції органів травлення; розпізнають на малюнках та фотографіях органи травлення

Обладнання: роздатковий матеріал, муляжі органів травлення, таблиця «Травна система», програмне забезпечення «Віртуальна лабораторія людини», мультимедійна дошка, презентація, підручники

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

1. Організаційний момент

Привітання учнів, перевірка їх готовності до уроку. Створення робочого настрою.

«Потрібно їсти, щоб жити, а не жити, щоб їсти», – навчав відомий грецький мудрець Сократ

Як ви розумієте цей вислів?

2. Актуалізація опорних знань учнів**1. «Загадковий диктант»**

Завдання учням:

Необхідно вибрати вірні твердження, які стосуються особливостей обміну речовин і перетворення енергії в організмі людини. Якщо вірно виконаєте завдання, то визначите основне поняття, яке безпосередньо пов'язане з темою сьогоднішнього уроку.

Т. На вечерю краще добирати легку їжу

Ж. Агар, лимонна кислота, оцет, сода не відносяться до харчових добавок

Р. За відсутністю вітамінів в організмі виникають захворювання - авітамінози

И. Сніданок має бути поживним і містити не менше 50% добового раціону.

А. При варінні м'яса руйнується до 50% вітамінів.

В. Харчуватися краще чотири рази на день

Л. Не можна купувати продукти з неприродно яскравим забарвленням

Р. М'ясо, рибу, яйця і бобові необхідно споживати на вечерю

Е. Їжа за калорійністю повинна відповідати основним енерговитратам

Н. Білки – основний будівельний матеріал клітини

И. Вітаміни містяться тільки в овочах та фруктах

Н. Процеси асиміляції супроводжуються витратами енергії

Я. Надлишок вітамінів та їх препаратів негативно впливають на здоров'я людини

Вірна відповідь:

т	р	а	в	л	е	н	н	я
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Запитання учням

- З якою системою органів пов'язане це поняття?

3. Мотивація навчальної діяльності

Слово вчителя

У Михайла Булгакова, який за професією був лікарем, у романі «Собаче серце» є такі рядки:

«Їжа, Іване Арнольдовичу, штука хитра. Їсти потрібно вміти, а уявіть собі – більшість людей зовсім їсти не вміють. Потрібно не тільки знати, що з'їсти, але й коли і як».

Великий внесок у вивчення процесу травлення зробив І. П. Павлов (1849–1936) – відомий фізіолог, засновник фізіології травлення, лауреат Нобелівської премії з фізіології і медицини «за роботу з фізіології травлення» (1904). Успіхи його досліджень залежали від розроблених ним методик (наприклад, метод умовних рефлексів, метод фістул).

А чи потрібні нам знання про травлення для того, щоб бути здоровим?

Отже, сьогодні ми почнемо вивчати особливості будови та функцій травної системи людини.

Повідомлення теми уроку.

4. Засвоєння нового матеріалу

План пояснення нового матеріалу

1. Загальний план будови травної системи

2. Функції травної системи

1. Загальний план будови травної системи (бесіда, самостійна робота з підручником метод «Позначки», складання опорної схеми)

Пригадайте:

- Що таке травна система?

(Травна система — система органів у багатоклітинних тварин, призначена для переробки і видобування з їжі поживних речовин, всмоктування їх в кров і виділення з організму неперетравлених залишків (кінцевих продуктів життєдіяльності).

- З чого складається травна система у ссавців?

(Травна система складається з травного каналу і розміщених за його межами залоз, секрет яких надходить до травного каналу)

- Які травні залози характерні для тварин? (печінка, підшлункова, слинні)

Самостійна робота з підручником, метод «Позначки»

Запитання для опрацювання:

- Яка будова травної системи людини?

Учні роблять позначки олівцем на полях зошита під час самостійного опрацювання теоретичного матеріалу:

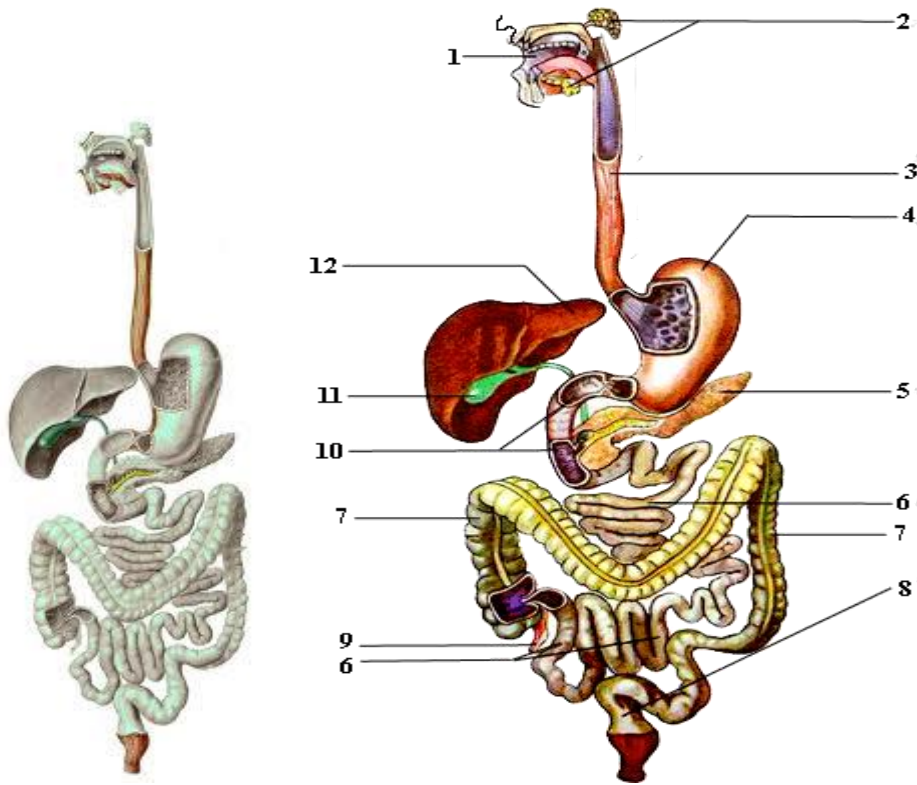
«+» – нова інформація для учня;

«-» – інформація суперечить знанням учнів,

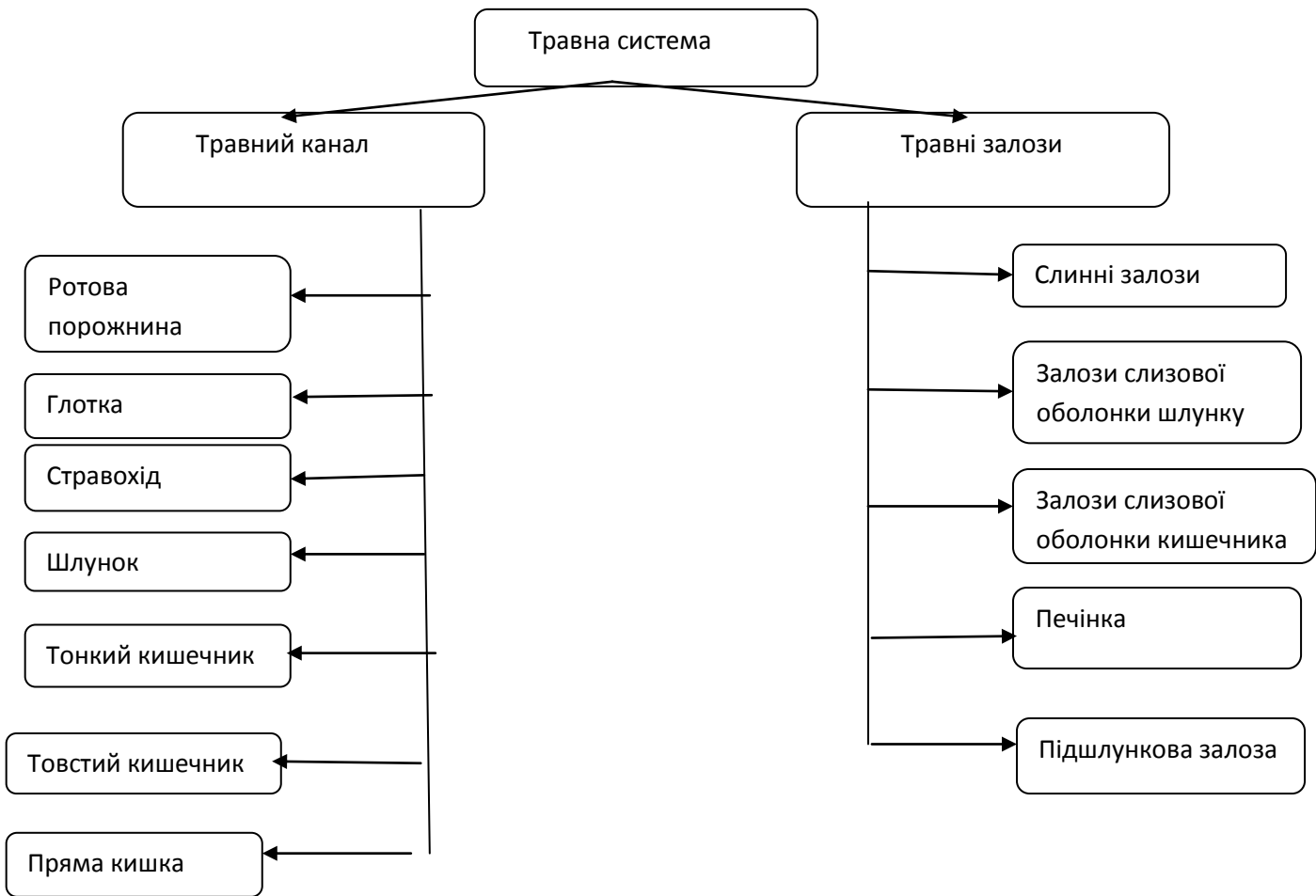
«?» – інформація незрозуміла під час читання, яка потребує додаткового пояснення.

Після опрацювання учні обговорюють незрозумілу під час читання інформацію, яка потребує додаткового пояснення. Вчитель використовує демонстраційні матеріали «Віртуальної лабораторії людини» і для узагальнення знань учні будують опорну схему «Травна система» в зошитах.

Проектування зображення на екран:

Складання опорної схеми:

Самостійна робота з підручником (ст.39-40)

Запитання для опрацювання:

- Яка будова стінок травного каналу?

Більшість органів травної системи має трубкоподібну форму, що складається з трьох оболонок:

- *Зовнішня* – сполучнотканинна; у ній містяться судини і нервові волокна;
- *Середня* – м'язова, утворена двома шарами непосмугованих (гладеньких) м'язів: у зовнішньому – розміщені вздовж каналу, а у внутрішньому – кільцеподібно. Почергове скорочення м'язової тканини двох шарів забезпечує пересування їжі вздовж травного каналу.
- *Внутрішня* – утворена епітеліальною тканиною, яка містить багато залоз, що виділяють у порожнину каналу травні соки й слиз.

2. Функції травної системи

Розповідь вчителя, робота в парах з підручником (ст.40) «Функції травної системи»:

- секреторна
- рухова,
- всмоктувальна,
- регуляторна
- захисна
- видільна.

Завдання учням:

- Поясніть ці функції.

Обговорення відповідей:

- Секреторна функція полягає в утворенні залозистими клітинами травних соків, які містять ферменти, що розщеплюють білки, жири, вуглеводи.
- Рухова функція здійснюється мускулатурою травного каналу і забезпечує жування, ковтання, пересування їжі по травному каналу та виділення неперетравлених решток.
- Всмоктування здійснюється слизовою оболонкою шлунку, тонкого і товстого кишечника. Цей процес забезпечує надходження перетравлених органічних речовин, солей, вітамінів і води у внутрішнє середовище організму.

- Регуляторна функція полягає у виділенні гормону стінки шлунку гастрину, який впливає на виділення шлункового соку.
- Захисна – знешкодження мікроорганізмів та шкідливих сполук.
- Видільна функція проявляється виділенням речовин з внутрішнього середовища в просвіт шлунково-кишкового тракту, який приймає участь у підтримці кислотно-лужного та водно-сольового рівноваги.

5. Узагальнення і закріплення знань

5.1. «Закінчи речення»

- Система органів травлення складається з травного каналу і... (*травних залоз*)
- Травний канал поділяється на таку відділи:... (*ротова порожнина, глотка, стравохід, шлунок, тонкий кишечник, товстий кишечник, пряма кишка*)
- До травних залоз відносяться: (*слинні залози, печінка, підшлункова залоза, залози стінки шлунку та кишечника*)
- Стінки травного каналу складаються з трьох основних оболонок: ... (*зовнішня, внутрішня, середня (м'язова)*)
- Внутрішня стінка утворена... (*епітеліальною тканиною*)
- Основи сучасної фізіології травлення були закладені дослідженнями видатного вченого... (*І.П.Павлова*)

5.2. Вправа «Про яку функцію травної системи йдеться?»

1. Гормон стінки шлунку гастрин впливає на виділення шлункового соку.
2. Травні залози, що виділяють травні соки.
3. Жування, ковтання, рухи кишечника.
4. Знешкодження мікроорганізмів та шкідливих сполук.
5. Виведенням з організму неперетравлених решток.
6. В кров й лімфу потрапляють вода, прості поживні речовини, розчинні солі, вітаміни тощо.

5.3. Вправа «Установи відповідність»

Установіть відповідність між основними оболонками стінки травного каналу та їх характеристиками:

1 Зовнішня	А Утворена двома шарами непосмугованих (гладеньких) м'язів
2 Середня	Б Утворена епітеліальною тканиною, яка містить багато залоз, що виділяють у порожнину каналу травні соки й слиз
3 Внутрішня	

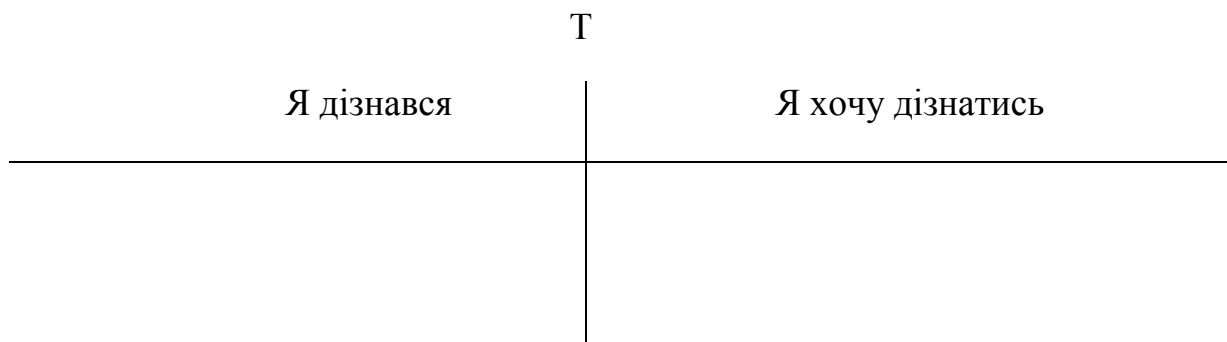
	<p>В Утворена війчастим епітелієм, який виконує захисну функцію</p> <p>Г Сполучнотканинна оболонка у ній містяться судини і нервові волокна;</p>
--	--

Вірна відповідь:

1 –Б, 2 –А, 3 -Г

6. Підсумки уроку

Складання Т- схеми до уроку

7. Домашнє завдання

7.1. Завдання для всього класу.

Підручник: опрацювати параграф 8, різнорівневі завдання ст..41, конспект в зошиті.

7.2. Індивідуальні та творчі завдання.

Підготувати повідомлення на тему «Слина та її значення в травленні»

Формування і розвиток соціальної та інформаційної компетентності на уроках громадянської освіти

(конспект уроку з курсу "Громадянська освіта" в 10 класі)

Пилипенко Тамара Миколаївна,

вчитель історії комунального закладу «Загальноосвітя школа І-ІІІ ст. №32

Вінницької міської ради»,

спеціаліст вищої категорії, старший вчитель

Розробка уроку до розділу V «Світ інформації та мас-медіа» з курсу «Громадянська освіта» (10 клас) за новою класифікацією уроків включає в себе традиційні форми роботи на уроці (шкільна лекція, фронтальна бесіда, робота з підручником) та інноваційні вправи «Понятійний лікбез», «Бортовий щоденник», «Займи позицію», «Вірю - не вірю», РОФТ, SWOT - аналіз та інші прийоми критичного мислення.

УРОК 1-2. **Комунікація, інформація, медіа**

Тип уроку: урок формування компетентностей

Поняття: «мас-медіа(медіа)», «комунікація», «комунікаційний канал», «медіа текст», «медіа холдинг», «контент», «цільова аудиторія».

Очікування.

Учень / учениця після цього заняття зможуть:

- знати, розуміти і вміти пояснити поняття з теми;
- визначати джерела інформації та види мас-медіа, розрізняти особливості кожного виду;
- розуміти залежність редакційної політики телеканалів від їх власників;
- пояснювати відмінність суспільного мовника від державного чи приватного;
- досліджувати як медійні повідомлення впливають на наші цінності.

Обладнання: Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О. О. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків: Вид-во «Ранок», 2018. — 192 с., іл.; роздатковий матеріал.

Сиділи колись за залізною завісою,
ловили кожну вісточку зі світу, —
інформація була нашою здобиччю.
Тепер ми — здобич інформації.

Ліна Костенко

План уроку

1. Поняття медіа, їх різновиди та роль у сучасному світі.
2. Телебачення – найбільш дієвий інструмент впливу на суспільство.

3. Інші канали інформації та їх специфіка: радіо, друковані органи, плакати, біл-борди.

Хід уроку

I. Організація класу. Привітання.

Вправа « Джерело». Робота в парах

Учні називають 1-2 джерела, з якого вони отримують інформацію, яким вони довіряють.

II. Повідомлення теми уроку та очікуваних результатів

Формування компетентностей.

Учитель звертає увагу на епіграф уроку.

? Учитель: Як довго людина може прожити без інформації?

Вправа «Понятійний лікбез»

Учитель пропонує учням ознайомитись зі словником термінів до теми.

Комунікаційний канал – це реальна або умовна „лінія” зв'язку (контакту), по якій рухаються повідомлення від комунікатора (відправник) до реципієнта (одержувач).

Комунікація (від лат. Communicatio – єдність, передача, з'єднання, повідомлення) – це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями) між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації.

Контент – інформація, яка направлена на користувачів та аудиторію, що виражається через якийсь засіб, як мовлення, письмо, кіно тощо.

Мас-медіа (англ. Mass media, Засоби масової інформації (ЗМІ)) – преса (газети, журнали, книги), радіо, телебачення, інтернет, кінематограф, звукозаписи та відеозаписи, відеотекст, телетекст, рекламні щити та панелі, домашні відеоцентри, що поєднують телевізійні, телефонні, комп'ютерні та інші лінії зв'язку.

Медіа (англ. media – засоби, способи) – це канали та інструменти; їх використовують, щоб зберігати, передавати й подавати інформацію або дані.

Медіатекст – усний чи писемний твір масовоінформаційної діяльності та масової комунікації.

Медіахолдинг (Медіаконгломерат) – компанія, що володіє значною кількістю медіаресурсів.

Цільова аудиторія – група людей, на яких розраховано певний товар, продукт, художній твір, послугу тощо.

Вправа «Коло думок»

? Що означає термін мас-медіа?

Яку роль мас-медіа відіграють у житті суспільства?

Які види каналів (джерел) інформації ви можете назвати?

Вправа: “асоціативний куц” Учням пропонується назвати види каналів комунікації та отримання інформації, заповнивши схему. Схема 1.

Наступним кроком учні визначають, який канал комунікації впливає на них найбільше.

(Очікуваний результат: інтернет та телебачення. Оскільки тема “Інтернет та соціальні мережі” розглядається окремо, то більше уваги приділяємо телебаченню.)

Схема 1.

? Що вам відомо про телебачення? (Вправа “Вільний мікрофон”)

Учні застосовують міжпредметні зв'язки, згадуючи отриману інформацію з фізики та мистецтва. У підсумку має прозвучати, що телебачення виконує як позитивну так і негативну роль.

Розглянемо схему на стор. 100 “Функції мас-медіа в суспільстві”.

Використовуючи цю схему, аналізуємо її, акцентуючи увагу на функціях телебачення.

Учні роблять у зошити приблизно такий запис:

Основні функції телебачення:

- інформаційна – телебачення має інформувати нас, реалізовувати потребу людини дізнаватися різну інформацію;
- культурно-духовна – формувати певні культурні норми, ознайомлювати з різними моделями культури й поведінки;
- освітня – транслюючи інформацію освітнього та пізнавального характеру, телебачення долучається до процесів виховання;
- рекреативна – телебачення створює для аудиторії контент, який допомагає відпочити та відновитися (кіно, концерти, розважальні передачі та шоу);
- інтегративна – телебачення об'єднує нас, людей, які дивляться одні й ті самі канали та програми, формують певну єдність – спільноту;

- управлінська – телебачення стає каналом, через який відбувається керування поведінкою людини, процесом ухвалення рішень (здоровий спосіб життя, вибір моральних і духовних цінностей). Однак саме ця функція дуже часто перетворюється на пропаганду, і глядачам нав'язують політичні, ідеологічні позиції тощо;
- організаторська – допомагає проводити певні суспільні акції (наприклад, організація благодійних заходів, виборів та інших суспільно важливих подій).

? Які телеканали ви можете назвати? (UA: Перший, 1+1, Інтер, ICTV, 5 канал, канал «112 Україна», «NewsOne», Enter-фільм, Мега, Новий канал тощо.)

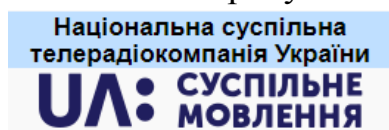
Учитель повідомляє, що телеканали поділяються на державні, суспільні (громадські), приватні.

Міні - лекція

Державний телеканал фінансується з державного бюджету та органи влади контролюють кадрові призначення та інформаційну політику, присутня цензура.

В Україні існував єдиний загальнонаціональний телеканал з 1939 р. по 2015 р. – під логотипами УТ (1951-1972), УТ-1 (1972-1998), та Перший національний (1998-2015).

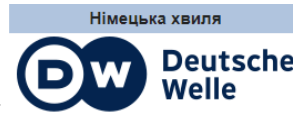
З 2015 року статус державного телебачення було замінено на суспільне

В Росії найбільш відомі державні канали , (Культура),

(Russia Today – міжнародний телеканал); в Німеччині –

Ключовою відмінністю **суспільного мовника** від державного є відсутність владного контролю над кадровими призначеннями та редакційною політикою з боку влади.

Відмінності в програмній політиці НСТУ від колишнього державного мовлення:

НСТУ не зобов'язана висвітлювати діяльність органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб.

- Забороняється втручання державних органів у діяльність НСТУ з метою встановлення цензури, попереднього контролю та незаконного впливу на зміст інформації, що поширюється Суспільним телебаченням і радіомовленням України.
- Передбачено, що програми НСТУ становлять не менше 75 % національного та європейського (країн, що ратифікували Європейську конвенцію про транскордонне телебачення) виробництва.

- Трансляція реклами (крім соціальної), телепродажу, повідомлень про спонсорів на каналах мовлення НСТУ підлягає обмеженням згідно з законом.
- Найважливіші рішення в житті компанії приймає Наглядова рада, яка складається зі знаних фахівців: вісім делеговані парламентськими фракціями і групами, дев'ять обрані громадськими організаціями – у сферах освіти та науки, творчості, спорту, журналістики, право захисту, місцевого самоврядування, захисту прав осіб з особливими потребами, інтересів дітей та молоді, а також прав національних меншин.

Національна суспільна телерадіокомпанія України мовить на двох загальнонаціональних телеканалах UA: Перший та UA: Культура, трьох загальнонаціональних радіоканалах UA: Українське радіо, UA: Радіо Промінь та UA: Радіо Культура, міжнародному – Radio Ukraine International, а також на регіональних теле- (UA: Вінниця, UA:Крим, UA:...) і радіоканалах.

Найбільш відомий у світі суспільний мовник

BBC

Британська Телерадіомовна
Корпорація
British Broadcasting
Corporation

Найбільше існує **приватних телеканалів**.

Учні опрацьовують роздатковий матеріал “Хто контролює ЗМІ в Україні”

? Хто з власників телеканалів України вам відомий?

Який канал з представлених на малюнку ви дивитесь?

Що ви можете сказати про їх редакційну політику?

Є твердження, що утримання телеканалів є збитковим, нерентабельним. Наприклад, виробництво 5-хвилинного відеокліпу може коштувати від 20 тис. грн до 200 тис. грн і більше (залежно від сюжету та використаних ефектів) і не завжди є гарантія, що вкладені інвестиції виправдають себе. Ефірний час телеканалу становить не менше ніж 15–18 годин мовлення на добу, а більшість програм потребує ретельного підготування. А тепер уявіть собі, скільки коштує один день роботи телеканалу. Треба враховувати зарплату команди (журналістів, операторів, сценаристів, ведучих, редакторів, звукорежисерів, гримерів

ХТО КОНТРОЛЮЄ ЗМІ

Власник	Телеканал
Рінат Ахметов	УКРАЇНА, ФУТБОЛ 1, ФУТБОЛ 2, СЕГОДНЯ, НЛО TV
Ігор Коломойський	1+1, 2+2, УНІАН, ТЕТ, ПЛЮС
Віктор Пінчук	ІНТЕР, НТН, ІСТV
Сергій Львовичкін, Дмитро Фірташ	К1, ніксель
Тарас Козак	NEWSONE, 112 УКРАЇНА
*Пов'язують із Віктором Медведчуком	ПРЯМИЙ
Володимир Макєенко, *Пов'язують із Петром Порошенком	5
Катерина Кіт-Садова, дружина Андрія Садового	24
Петро Порошенко	5

тощо), вартість техніки та її амортизацію, оплату спеціального приміщення і декорацій,
для знімання різних передач, оплату ліцензій на трансляцію фільмів чи передач чужого виробництва, оплату електроенергії тощо».

Вправа «Коло думок»

? З якою метою телеканали утримують у приватній власності, якщо вони збиткові?

Чи варто знати суспільству власників телеканалів? Чому?

Як ви гадаєте, звідки телеканали беруть кошти на своє утримання?

Відповіді учнів зводяться до таких тез:

- ✓ реклама,
- ✓ спонсори (інвестори),
- ✓ прибуток від комерційних фільмів та передач.

Як ви думаєте, скільки телеканали заробляють на рекламі (у відсотках) від загального доходу?

— 54% (Інформація надана аналітиками медіахолдингу StarLightMedia).

Наприклад, структура фінансування телеканалу «Україна» (загальнонаціональний телеканал) приблизно виглядає так: 50 % – реклама, 33 % – кошти інвестора і 17 % – інше (кошти залучені з продажу власного контенту, онлайніві способи монетизації та спонсорство). Тому ми маємо “примусово” переглядати рекламу на телебаченні оскільки не платимо за перегляд фільмів.

Останнім часом в українському суспільстві виникла дискусія про необхідність створення абсолютно незалежного суспільного мовника, який би фінансувався не з державного бюджету, і не олігархами, а з спеціальних платежів громадян.

? Яка на вашу думку оптимальна стратегія фінансування суспільного телебачення? (Елемент дискусії)

Які телеканали ви дивитесь найбільше? Що саме?

Чи впливає цей перегляд на ваші емоції, інтереси, захоплення, виховання вцілому?

Отже, ви можете підтвердити вплив телебачення на формування вашої особистості; сприйняття деяких культурних смаків, політичних поглядів.

Вправа «Історична довідка».

Попередником телебачення було радіо. (Повідомлення учнів)

? Що вам відомо про виникнення радіо?

Чи слухаєте ви радіо? Де і як ви це робите?

Як ви вважаєте чи однакові радіопередачі, музику будуть слухати діти, спортсмени, бізнесмени, модельєри; на дискотеці чи в перукарні і т. д.?

Тобто, радіо контент теж має своїх слухачів. Особливістю радіо є те, що воно розвиває мислення, уяву, стимулює формування образів та відчуттів тому що не має візуального впливу.

За даними медіа експертів середній вік радіослухачів – 38 років (телеглядачів – 50 років, , інтернет користувачів - 34 роки). Жінки-слухачі – 51%, а чоловіки – 49%.

? Як ви думаєте за яким заняттям переважно вони це роблять? (Домогосподарки та водії: слухають музику, корисні поради, гумористичні передачі і, значно менше – політичні чи аналітичні. З цієї точки зору телебачення більше впливає на суспільство).

Учні розглядають малюнок на стор. 99.

? Як ви розумієте зміст цього малюнку?

До якого виду джерела інформації можна віднести газету?

Які на вашу думку переваги та недоліки друкованих джерел інформації?

Ми всі звикли до реклами на телебаченні.

? Які види реклами ви знаєте? (Робота з підручником стор. 101.)

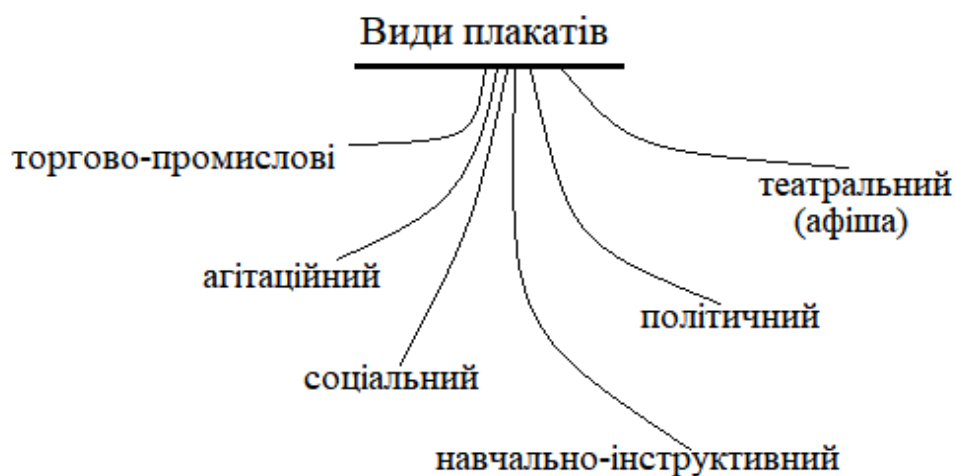
Першим проявом реклами були вигукування. Саме слово реклама відповідає слову лат. *reclamare*, що буквально означає “поновлюваний крик”.

Одним з видів реклами є плакат (нім. *Plakat*, фр. *placard* – оголошення, афіша, лат. *placatum* – повідомлення, свідоцтво) – різновид графіки.

Історичними попередниками сучасного плакату вважають гравюри Німеччини початку 16 ст. великого розміру в добу Селянської війни. Їх називали тоді «летючі аркуші», бо вони виконували агітаційну роль.

? Чи актуальне використання плакатів як вплив на нашу свідомість в сьогоденні?

Учні разом з вчителем опрацьовують схему “Види плакатів”

Робота з роздатковим матеріалом. Завдання: визначити види плакатів.

Робота в групах

В світі сучасних технологій найбільше використовують для реклами біл-борди (рекламні щити).

III Підсумки уроку. Оцінювання

Вправа «Конструктор»

Отже, на сьогоднішньому уроці ми

- розглядали тему...
- ознайомились та пригадали поняття...
- дізнались про...
- розвивали навички...
- і прийшли до висновків, що... (ми живемо в світі постійного впливу через органи зору, слуху на нашу свідомість, емоційний стан, смаки і т. д. за допомогою різноманітних каналів комунікацій. Тому важливо вміти критично сприймати і аналізувати інформацію).

III. Домашнє завдання

1. Опрацювати тему 1, розділ V; вивчити та вміти пояснити поняття з теми.
2. Підготуватись до практичного заняття: «Реклама в нашому житті»: відновити знання з теми «Реклама», отримані при вивченні предмету «Мистецтво», 9 клас; повторити тему 1, розділ V, пункт 4.

**Правопорушення. Юридична відповідальність.
Розв'язування правових завдань та ситуацій
(пактичне заняття з курсу "Правознавство")**

**Биць Микола Миколайович,
вчитель історії та правознавства комунального закладу
«Загальноосвітня школа І-ІІ ст.-ліцей №7 Вінницької міської ради»**

Курс з правознавства спрямований на отримання знань, навичок, ставлень і ціннісних орієнтацій, необхідних людині для ефективного соціального функціонування, реалізації її життєвих цілей і завдань, забезпечення умов для формування елементів правової культури, правових орієнтирів та правомірної поведінки здобувачів освіти.

Практичні заняття дають змогу вчителю долучити учнів до ефективного оволодіння ключовими та предметними компетентностями як основою до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, громадянської активності.

Після цього заняття здобувачі:

- засвоюють поняття: «поведінка», «правопорушення», «юридична відповідальність», «правомірна поведінка», «протиправна поведінка», «неправомірна поведінка»;
- знатимуть види, ознаки та склад правопорушень;
- розрізнятимуть ознаки, види та мету юридичної відповідальності;
- встановлюватимуть підстави юридичної відповідальності.

Обладнання: роздатковий матеріал

Хід заняття

I. Організаційний момент

II. Актуалізація чуттєвого досвіду та опорних знань учнів. Формування логічної, юридично–мовленнєвої, інформаційно–правової компетентностей.

2.1. . *Вправа «Правовий коментар».*

Проаналізуйте наведені ситуації. Що, на вашу думку, є правомірною і неправомірною поведінкою особи в суспільстві? Які наслідки вона може мати для суспільства?

1. Громадянин Ж. влаштувався на роботу слюсарем, а надругий день його впіймали на прохідній із викраденими інструментами.
2. Іноземець Щ. повернувся на батьківщину, прихопивши сувенірні ляльки – мотанки для членів своєї родини.
3. Працівники заводу «Шлях шахтаря» розпочали триденний страйк.
4. Громадянка З. відмовилась брати участь у виборах народних депутатів.

Базова інформація для учнів.

Поведінка — родовий термін, який охоплює різні реакції живого організму чи

групи організмів. Поведінку людини можна визначити як певну дію або бездіяльність особи, реакцію на навколишнє середовище. Поведінку особи в суспільстві ми називаємо соціальною поведінкою.

Правова поведінка — це соціальна поведінка особи (дія або бездіяльність) свідомо вольового характеру, яка є врегульованою нормами права і спричиняє юридичні наслідки. Юридично нейтральна поведінка не є правовою. Правова поведінка — форма вияву свободи особи.

Правомірна поведінка — це вольова поведінка суб'єкта права (дія чи бездіяльність), яка відповідає приписам правових норм, не суперечить основним принципам права і гарантується державою.

Правопорушення — це суспільно небезпечне або шкідливо неправомірне (протиправне) винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яке спричиняє юридичну відповідальність.

Юридична відповідальність — різновид соціальної відповідальності, який закріплений у законодавстві і забезпечуваний державою юридичний обов'язок правопорушника пізнати примусового позбавлення певних цінностей, що йому належать. Іншими словами, це застосування до винної особи примусових заходів за вчинене правопорушення.

2.2. Вправа «Юридичні пазли»

Учні працюють в 4-ох групах. Відповідно до матеріалу з підручника заповнюють таблиці: «Види правопорушень», «Види юридичної відповідальності», «Ознаки юридичної відповідальності та правопорушення», «Склад правопорушення».

Група 1

№	Вид правопорушення	Стисла характеристика	Приклад
1			

Група 2

№	Вид юридичної відповідальності	Стисла характеристика	У яких випадках настає
1			

Група 3

№	Стисла характеристика	Ознаки юридичної відповідальності	Ознаки правопорушення
1			

Група 4

Об'єкт	Суб'єкт	Об'єктивна сторона	Суб'єктивна сторона	Приклад

--	--	--	--	--

III. Формування практико – орієнтованої, логічної, інформаційно – правової компетентностей.

3.1. Вправа «Юридичний тренажер»

Тести

Тестові завдання

- 1) До правомірної поведінки не належить поведінка:

А суспільне активна	Б суспільне шкідлива
В маргінальна	Г належна
- 2) Зовнішньою формою вираження правомірних вчинків є:

А об'єкт	Б суб'єкт
В об'єктивна сторона	Г суб'єктивна сторона
- 3) За особливостями суб'єктивної сторони розрізняють поведінку:

А корисну	Б індеферентну
В звичайну	Г незвичайну
- 4) За об'єктивною стороною правомірною поведінкою виражається:

А суспільній користі	Б психічному ставленні до вчинків
В дії або бездіяльності	Г явищах навколишнього світу
- 5) Залежно від характеру правових розпоряджень правомірною поведінкою буває:

А активна	Б пасивна
В неможлива	Г можлива
- 6) Пасивно-приспосовницька поведінка, яка не відрізняється від поведінки інших, — це:

А маргінальна	Б належна
В конформістська	Г звичайна

3.2. Юридична ситуація. Визначте елементи складу правомірної поведінки в таких правовідносинах:

- 1) Житель села Петрівка громадянин П. з метою поліпшення свого матеріального становища вирішив вирощувати свиней і продавати м'ясо до їдальні в районному центрі. Для цього він уклав з адміністрацією їдальні договір про те, що буде продавати м'ясо за цінами, нижчими за ринкові, а за це їдальня буде віддавати йому харчові відходи для годування худоби.
- 2) Громадянка С. любила класичну музику, тому в магазині «Супремакс» купила музичний центр «Soni».
- 3) Житель селища Джерельне К. 18 років, не зміг вступити до інституту та змушений був піти служити до лав Збройних сил України.

3.3. Вправа «Правовий коментар». (виконується в малих групах).

Проаналізувати наведені ситуації. Використовуючі набуті знання та нормативні акти, визначте, про яку правову поведінку йдеться (правомірну чи неправомірну); визначте вид цієї поведінки за сферою суспільних відносин, яку регулює певна галузь права. Учитель може на власний розсуд обрати відповідні ситуації для розподілення серед груп.

- 1) Громадянин П. зайняв у громадянина С. 300 грн строком на один місяць, проте повернув гроші із запізненням на два дні.
- 2) Учень восьмого класу Н. 14 років, проїхав у трамваї без квитка і був затриманий контролером.
- 3) Народний депутат О. через порушення вимог несумісності втратив депутатський мандат.
- 4) Слюсар приватного підприємства Ф. без поважних причин запізнився на роботу на 2 год 40 хв.
- 5) Громадянин К. купив у магазині годинник, але наступного дня повернув його до магазину через те, що передумав його купувати.
- 6) Житель села «Джерельне» посварився із сусідом і зруйнував власним трактором сусідський сарай вартістю 15 тис. грн.
- 7) Директор школи не використала повністю щорічну відпустку і отримала за це грошову компенсацію
- 8) Приватне підприємство «НафнафНафта» через аварію на трубопроводі забруднило навколишню територію.
- 9) Потяг Харків—Київ запізнився на дві години і громадянка П. через це не встигла на свій літак до Німеччини.
- 10) Громадянин К. 12 років, катався у дворі на велосипеді, не впорався з керуванням та прошкодив авто «Ауді», що належит громадянину С.
- 11) Подружжя Р. 18 років та К. 17 років, розлучилися через місяць спільного життя в шлюбі.
- 12) Через недовіру до Голови Обласної державної адміністрації, яку висловила кваліфікаційна більшість обласної ради, наказом Президента України його було відправлено у відставку.
- 13) Продавець продовольчого ринку «Три товстуни» Л. «обрахувала» покупця на 17 грн через навмисно пошкоджені ваги.
- 14) Жителі села Караванське Г. та К. ловили рибу сіткою під час забороненого періоду для рибного лову.
- 15) Громадянин Д. продав квартиру, яку йому заповів дідусь.
- 16) Хлопці Рома Л. 15 років та Василь К. 16 років були затриманні працівниками міліції під час паління в тамбурі потягу.
- 17) Гончар із села Циркуни В. ліпить горшки та продає їх на ринку.
- 18) Громадянин К. після закінчення школи уклав договір із Фінансово-юридичним коледжем про навчання за контрактом за спеціальністю аудит.
- 19) Іноземця А. Шагі-Заде через порушення правил проживання в Україні видворили за межі країни.
- 20) Приватний підприємець Л. недоплатив державі податків у розмірі 320 грн.
- 21) Громадянин К. пішов служити за контрактом до лав Збройних Сил України.
- 22) Учень 5 класу прогуляв уроки, відвідавши кінотеатр.
- 23) Марія Д. 13 років знялася в серіалі «Маргарита».
- 24) Богдан М. 16 років та Павло В. 17 років у нетверезому вигляді влаштували бійку на вулиці й завдали перехожому — громадянину Сирії Ахмету К. легкі тілесні ушкодження обличчя.

3.4. Вправа «Юридичний тренажер»

Аналіз складу правопорушень.

Проаналізуйте наведені приклади правопорушень та охарактеризуйте елементи складу кожного. Для цього використовуйте витяги з нормативно-правових актів. Учитель може використовувати ситуації на власний вибір для фронтального, групового контролю чи роботи в парах.

- 1) Двоє учнів 11 класу Сашко 16 років та Петро 17 років із метою заробити гроші для купівлі нових мобільних телефонів вночі викрали 30 метрів мідного кабелю на залізниці, що спричинило зупинку руху потягів на цій ділянці залізниці на 6 год.
- 2) Громадянин П. керуючи власним авто потрапив у дорожньо-транспортну пригоду, через що його авто та авто громадянина Г. були трохи пошкоджені. Оскільки громадянин П. вважав, що є невинуватим у ДТП, він поїхав додому, не дочекавшись інспекторів ДАІ, бо дуже проспішав на день народження дружини.
- 3) Студентки М. та С. будучи на підпитку почали сваритися у міському парку відпочинку. Коли пенсіонер Л. зробив їм зауваження, вони образили його честь і гідність нецензурними словами.
- 4) Школяри Павло 14 років та Євген 12 років увечері розмальовували фарбою з балончиків трамвай 26 маршруту, але були затримані «на гарячому».
- 5) Пенсіонер С. з метою економити гроші на сплату комунальних послуг змінив схему підводу електроструму до своєї оселі так, що б обминути електролічильник. Проте вже за місяць контролери «Обленерго» його викрили.
- 6) Денис та Петро, 16-річні студенти спортучилища, на спір із своїми друзями відірвали чотири слухавки у таксофонів на вулиці Зеленій.
- 7) Житель Луганська Ш. пообіцяв жителю Харкова громадянину Д., що допоможе йому дешево купити ноутбук, на що той передав йому 2, 5 тис грн. Ці гроші громадянин Ш. витратив на поїздку на відпочинок до Криму.
- 8) Троє підлітків Микола 15 років, Анатолій 16 років та Андрій 17 років в електропотязі відмовилися сплатити за проїзд, а коли контролер почав вимагати заплатити штраф, вони влаштували з ним бійку. Контролер зазнав легких тілесних ушкоджень.
- 9) Раніше судимий за крадіжки громадянин Ц. придбав іграшковий пістолет, дуже схожий на справжній, та ввечері чекав перехожих у темному підземному переході. Коли громадянка В. поверталась ввечері додому, він наставив на неї «зброю» та вимагав віддати гроші та мобільний телефон, що вона і зробила.
- 10) Громадянка П. власниця червоного автомобіля «Мерседес» не впоралася з керуванням на перехресті та збила бетонний стовб, на якому був ліхтар освітлення. Сама жінка-водій не зазнала ушкоджень через подушки безпеки, вміщену в автомобілі.
- 11) Коли студентка М. ввечері йшла вулицею, двоє підлітків Мишко 17 років та Богдан 16 років, підіхали до неї на мопеді, зірвали з її плеча сумочку, де було лише 70 грн, та швидко зникли.
- 12) Фермер села «Нова перемога» Г. помітив, що в нього зникає сіно, яке він зберігав поблизу ферми в великій копиці. Одного разу ввечері він відправився перевірити сіно та побачив жителів сусіднього села, ніде не працюючих громадян Л.

та О., які грузили його сіно до автомобільного причепа. Коли господар зробив їм зауваження, вони облаяли його, кинули в сіно недопалки цигарок та поїхали. Сіно загорілося. Вартість завданих фермерові збитків склала 6 тис. грн.

Вправа «Документальна пауза» Учні розглядають юридичні ситуації, користуючись витягами: Кримінальний Кодекс України (ст.185-188, Стаття 188 - 1, 190, 192, 194, 194 - 1, 296), Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст.51, 110, 119, 122-4, 124, 135, 148, 173). Після виконання завдань вчитель перевіряє і коментує роботу учнів, вносить необхідні корективи.

IV. Підсумки заняття.

V. Домашнє завдання

1. Напишіть есе відповідно до теми «Як здолати підліткову злочинність»*.

2.3. **Вправа «Юридичні пазли»**

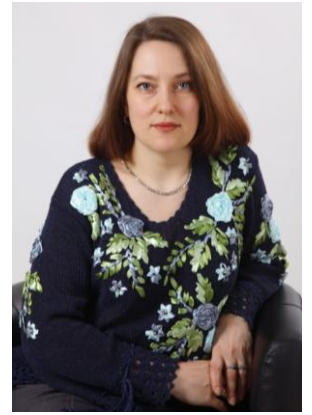
Заповніть таблицю «Обставини, що виключають юридичну відповідальність».

Поняття	Характеристика	Приклад	Спільне	Відмінне
Уявна оборона				
Крайня необхідність				
Необхідна оборона				

Youth Subcultures

(конспект уроку з англійської мови в 9 класі)

Яценко Олена Ростиславівна, вчитель англійської мови комунального закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №18 Вінницької міської ради», спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший вчитель

Aims:

- to develop pupil's skills in speaking, reading, listening
- to promote the development of student's ability to politely express their own beliefs, thoughts, using the necessary vocabulary.
- to promote the pupil's realising of moral values and expanding their worldview.
- to cultivate respect to other people, their culture, opinions and lifestyles

Learning outcomes:

At the end of the lesson, students will be able to express their beliefs about the influence of youth and youth movements on people's lives and moral values.

Equipment: presentation, audio recordings, additional text.

Procedure:

1. Organization moment: greeting and introductory word of the teacher.

Today we are going to talk about teenagers, their interests and different youth subcultures. We will read and speak about their problems. At the end of the lesson you will be able to speak about your beliefs about the influence of youth and youth movements on people's lives and moral values.

2. Warming-up

Youth subcultures. Do you think it is a positive or a negative phenomenon? Would you like to think more about them from the moral point of view? So, let's start practicing vocabulary.

- Vocabulary practice

Match the words to make word combinations.

1. pony	a) braids
2. leather	b) shampoo
3. French	c) hairstyle
4. complicated	d) tail
5. non-foamy	e) material
6. artificial	f) clothes

7. classic hair	g) h)	ornament kerchief
--------------------	----------	----------------------

Keys:

1. pony tail
2. leather clothes
3. French braids
4. complicated ornament
5. non-foamy shampoo
6. artificial material
7. classic hairstyle
8. hair kerchief

3. Speaking

- Monologue speech

What are these words about? Use some word - combinations to make sentences. Speak about some hairstyles.

- Dialogue speech

Complete the dialogue and act it out.

- Hi Dolly! You look cool with your new hairstyle!
- I hope so! I had an idea to change my image and decided to start with my hair.
- Who _____?
- My mother advised me to get such a hairdo. You know, Sally, she always follows fashion and tries to keep her eye on every slightest change in clothes, hairstyles, make-up.
- When _____?
- I had my hair cut two days ago.
- Where _____?
- I got the hairdo at the hairdresser's saloon which is right opposite our house. I always have my hair cut there.
- Is _____?
- No, it isn't expensive. I think the price is reasonable for such a good hairdo.
- What else _____?
- Well, first of all I'm going to change my clothes. Jeans don't suit my hair so I have decided to go shopping for some new clothes.
- When _____?
- I think I'll go shopping next Saturday. Will you join me, Sally?
- Of course, I will.

Ideas to complete the dialogue:

1. Who advised you to do such a hairdo?
2. When did you cut your hair?
3. Where did you get the hairdo?
4. What else are you going to change?
5. When will you go shopping?

4. Brain storming

1. **What does the term subculture mean?** - Subculture is a particular group of people within a society, which often wants to protest against anything in the traditional world and the members of this group express their disapproval with the help of their behaviour, beliefs and activities. *A subculture is a way of life.*
2. **Why do we speak about youth subcultures?** - When we speak about subcultures we first of all mean youth subcultures. Young people search their identity and try to change the world to the best.
3. **What youth subcultures do you know?** - Hippies, punks, goths, mods, skinheads.
4. **How do they express their disapproval with the rules of the society?** - With the help of clothes, make-up, image, music, lifestyle, pastime, behaviour, language.
5. **Why do young people join different subcultures?** (pupils' opinions)
Match the beginnings and the ends of the sentences on the screen and you'll learn what our psychologists think about it.

<i>Young people tend to unite in groups or organizations because</i>	<i>to express themselves</i>
<i>Wearing the same clothes, listening to the same music and sharing the same ideas</i>	<i>they enjoy being together</i>
<i>Youth cultures enable young people</i>	<i>give young people a sense of belonging to the group of people and help young people become independent of their families.</i>

Do you agree with these opinions?

5. Listening

- Pre-listening

Teacher's words. The old generation has always considered the young people rebellious, ill-mannered, lazy and just awful and terrible. Look at the words told about 1000 years ago by one of the medieval priests.

The world is passing through troubling times. The young people of today think of nothing but themselves. They have no reverence for parents or old age. They talk as if they knew everything and what passes for wisdom with us is foolishness with them. As for the girls, they are immodest and unladylike in speech, behaviour and dress. Peter the

Hermit (a medieval priest)

- While-listening

Today of course we aren't going to talk about so ancient times.

But listen to the opinion about young people nowadays. Is the opinion positive?

People complain a lot about youth, about young people. I think they have for the past 60 years or so. I don't think youth was much of an issue a hundred years ago. Then, young people were just young people. They respected older people, did what they were told and didn't create trouble. Today, however, the word 'youth' often makes us think of badly behaved teenagers. I think it all started with rock and roll. Suddenly young people decided they wanted more independence and could do what they wanted. They rebelled against society. A whole youth culture developed, with youth fashion, youth clubs and music. Today, we have things like youth crime. It would be nice if youth could have a more positive image.

- Post-listening

Answer the questions:

1. Was the youth a problem about 100 years ago?
2. Why did the youth start making us think of badly behaved teenagers?
3. What developed the youth culture?

6. Project work

Our pupils have prepared the project about the most well-known youth subcultures of the 20th and the beginning of the 21st century. **Watch and listen to them.**

(the pupils show their projects about hippies, punks, goths, mods. The other pupils listen to the information and music which is popular with different youth subcultures)

Youth culture is the way children, adolescents and young adults live, and the norms, values, and practices they share. Culture is the shared symbolic systems, and processes of maintaining and transforming those systems. Youth culture differs from the culture of older generations

Youths are important because they eventually become adults and full participants in all aspects of social life. We would like to understand better what the forces are that influence the psychological and cultural development of young

Youth culture, superficially dominated by musical tastes, slang, fashion and hairstyles, is nothing but an artefact of growing up.

7. Relaxation. Watching a video.

8. Reading

Youth is the time when a person discovers the world and tries to determine the place in the universe. Young people of today do not directly accept the standards of their parents who believe that they are right because they are older. Young people have their own ideals. They want to make their own mistakes rather than to listen to the advice of the adults and repeat the mistakes of the older generation. They want to overcome their own difficulties without looking back.

Communication has always been an important part of young people's lives. The problem is the relationship with their friends. The youth needs love.

- Pre-reading

You will read a story with a moral.

Work with a partner. Read the sayings. What do you think the sayings mean? Match them with these meanings.

A bird in the hand is worth two in the bush.	Don't choose things just because they look nice.
Don't bite the hand that feeds you.	Don't keep all of your valuables in one place.
Don't put all of your eggs in one basket.	It's better to have one thing for certain, than just a possibility of having two.
People who live in glass house shouldn't throw stones.	People who have done bad things shouldn't talk about other people doing bad things.
Don't throw the baby out with the bathwater.	Don't say bad things about a person who's helping.
Never judge a book by its cover.	When you are changing old things for new, be careful not to lose good things too.

- While-reading

Read this story and add a saying from the exercise above.

A Heart of Gold

Mrs Goodwill lived alone in a big old house. She wasn't strong enough to do a lot of cleaning so the place was filthy. The paint was falling off the window frames because she couldn't afford to keep the house in good condition. She wanted to sell the place and move somewhere smaller, but nobody would buy it.

Mrs Goodwill never used the upstairs, so she decided to rent it out in order to earn some extra cash. She advertised in the paper and rented the rooms to the first person who called. He was a young man called Mick, with a shaved head, a torn leather jacket, and a broken nose. One day, Mrs Goodwill's daughter Hillary came to visit, and when she saw Mick, she was horrified. 'Mother, he looks like a criminal,' she said, 'If I'd been here, I wouldn't have let him through the door!'

Hillary didn't visit again until three months later, and when she arrived, she couldn't believe her eyes. The house was beautifully clean, all the window frames were newly painted, and Mick was in the garden cutting the grass. 'Mick's been helping me a lot,' Mrs Goodwill explained, 'That boy's got a heart of gold!'

Moral:**- Post-reading****Complete the sentences:**

1. Mrs Goodwill's house was filthy because _____.
2. She couldn't afford to keep the house in good condition so _____.
3. She put an advert in the paper in order to _____.
4. Hillary was horrified because _____.
5. Hillary couldn't believe her eyes because _____.

9. Summarizing

Now I want to learn your opinion about different subcultures. What do you like and what you don't like about youth subcultures?

The expressions can help you:

- Shocking looks
- Strange image
- Unusual clothes
- Dangerous behaviour
- Drug and alcohol addiction
- Amazing style of music
- Aggressiveness
- Rejection of everything
- Very intelligent
- Very cool clothes
- Nice motto
- Peaceful beliefs

Do you think it is necessary for a young person to belong to any subculture?

What do you usually do if you have any problems or difficulties or if you want to protest against anything?

What are other ways to show your feelings, emotions or cope with problems?

Let's revise the moral of our lesson: Never judge a book by its cover.

Never judge people by their look, clothes, hairdo, music they listen to, only by their actions.

Everybody says that youth is probably the best time of life. It seems to me that it is the most difficult time. You have to make some very important decisions which will influence all your future life.

If you have any problems you will find ways to overcome them. I wish you to be happy and young forever! I hope you will find the solution to some of your problems.

10. Evaluation.

As the conclusion of our lesson, let's read the poem "Wisdom" and translate it.

If there is right in the soul,

There is beauty in the person.

If there is beauty in the person,

There will be harmony in the home.

If there is harmony in the home,

There will be order in the nation.

If there is order in the nation,

There will be peace in the world.

I wish you right in the soul and harmony in the home.

Відповідальні за випуск:

Яценко О.В. – Директор Департаменту освіти Вінницької міської ради
Москальчук Н.І. – завідувач комунальної установи «Міський методичний кабінет»

Редакційна колегія:

Докійчук Т.В. – методист з практичної психології та соціальної роботи
Любчак І.О. – методист з навчальних дисциплін
Малицька К.П. – методист з навчальних дисциплін
Пелішшенко Г.Ф. – методист з навчальних дисциплін

Комп'ютерна верстка:

Нарольська К.В. – методист з бібліотечних фондів